

Innehållsförteckning

1.	<i>Förord</i>	2
2.	<i>Uppdrag och målgrupper</i>	4
3.	<i>Mål och måluppfyllelse</i>	4
4.	<i>Kvalitet och kunskapsutveckling</i>	5
5.	<i>Organisation och personal</i>	6
6.	<i>Ekonomiskt resultat</i>	7
7.	<i>Verksamheterna</i>	
7.1	Psykologisk kompetens	8
7.2	Ungdomsenheten	8
7.3	Behandlingsenheten Steget	14
7.4	Elektronikåtervinnarna	15
7.5	Missbruksenheten	16
7.6	Dagbehandling Måsen	21
7.7	Boendeenheten Hästskon	22
7.8	Boende Tyresövägen	23

Bilagor

- 1) Organisation Ungdom och Missbruk
- 2) Tabellbilaga:
Ungdomsenheten
Missbruksenheten (inklusive Sköterskemottagningen)

Förord

Verksamhetsåret 2004 har varit ett spännande och händelserikt år präglad av hög arbetsbelastning och hög arbetsambition. All personal inom hela avdelningen har på ett mycket påtagligt och aktivt sätt arbetat för att utveckla och kvalitetssäkra det arbete vi enligt lag och politiska direktiv är ålagda att utföra. Vårt ekonomiska resultat visar också att alla mycket målmedvetet och effektivt arbetat för att minska kostnaderna för extern vård.

Förändrings- och utvecklingsarbete är inte något som sker av sig självt, alla måste på olika sätt och på olika nivåer engagera sig i detta arbete. På avdelningen har vi en bra mix av olika kompetenser och intressen som möjliggör konstruktivt och konkret metodutvecklingsarbete. Det finns inga låsta positioner som gränsätter utan ett verkligt intresse och en nyfikenhet på varandras förmåga vilket skapar energi och utrymme till förändring och utveckling. Min bestämda uppfattning är att människor, oavsett om man är personal eller klient, är förändringsbenägna i samspel med andra vilket också avspeglar sig i förhållnings- och synsätt. Vi har klinterna och deras anhöriga i fokus för vårt arbete. Vår inriktning bygger på att våra arbetsmetoder är kunskapsbaserade och på klienternas delaktighet, insyn och inflytande. Kvalitetsgarantier har tagits fram under året som en del i kvalitetssäkringsarbetet.

Kärnverksamheten, den lagbundna myndighetsutövningen är oerhört viktig och ligger till grund för och är en del av öppenvården. Det är av största vikt att denna verksamhet fungerar och att det finns konkreta och funktionella rutiner som underlättar arbetet, ett arbete som sliter och tar kraft men som också är intressant och utvecklingsbart. Stöd som en metod i det sociala arbetet, innebär att ge och bidra till möjligheter för våra olika målgrupper, att utvecklas gynnsamt. Detta arbete fortsätter outtröttligt och kommer också att vara ett prioriterat arbete under 2005. Kunskapsbyggande är viktigt i det sociala arbetet.

Måsen, Elektroniken, Hästskon och Steget har under året mycket framgångsrikt konsoliderat sina öppenvårdsverksamheter. Dessa strukturerade verksamheters klient- och familjearbete bidrar i hög grad till vårt positiva ekonomiska resultat. Motivationsgruppen för unga narkomaner, Återfallspreventionsgrupperna, Tonårsgrupperna och det fortlöpande arbetet med Dubbeldiagnoserna har också spelat en avgörande roll i behandlingsarbetet eftersom dessa strukturerade program är en del av öppenvård som drivs inom ramen för vår avdelnings verksamhet. De tidiga insatser som Mobila Teamet arbetat med i samarbete med högstadieskolorna har gett positiv effekt så till vida att inflödet av nya ungdomar från högstadieskolorna till Ungdomsenheten har minskat, eleverna har till mångt och mycket fått en fungerande skolgång, vilket innebär att ett av syftena med Mobila Teamets insatser är uppfyllt. Tyresömodellen, ungdomstjänst för unga lagöverträdare har utvecklats till att bli en nationell modell för hur ungdomstjänst kan utformas. Intresset för vår modell från departement, kommuner, polis, domstolar och massmedia är enormt. Det är väldigt stimulerande att vårt utvecklingsarbete fått en sådan genomslagskraft.

Att arbeta med hela spektra från utredning till behandling i öppenvård på hemmaplan är ett svårt och omfattande arbete som kräver mycket kunskap, handlingskraft, samarbetsförmåga och flexibilitet. Det är oerhört viktigt att hela systemet fungerar, från det löpande administrativa arbetet till behandlingsarbetet. Allas funktioner och insatser är viktiga, vi har och vi tar ett gemensamt ansvar för verksamheten. Delaktighet, friskvård, kompetensutveckling och möjligheten att påverka sin egen och arbetsgruppens arbetsituation är viktiga ingredienser som medverkar till en positiv arbetsmiljö. Vi har låg personalomsättning och vi har låg sjukfrånvaro, målsättningen är bibehålla den fungerande personalstrukturen och den låga sjukfrånvaron.

Som verksamhetsansvarig kan jag tryggt konstatera att personalen har ett stort engagemang, god kunskap, mycket uthållighet och förmåga att oförtröttligt vilja utveckla det sociala arbetet med ungdomar och vuxna missbrukare.

Elisabeth Hermansson
Avdelningschef

februari 2005

2. Uppdrag och målgrupper

I Socialtjänstlagens första kapitel, första paragraf anges socialtjänstens övergripande mål och grundläggande värderingar. Socialnämnden i kommunen har ansvaret för socialtjänstens uppgifter. Dessa uppgifter kan sammanföras till tre huvudfunktioner; strukturinriktade insatser, allmänt inriktade insatser samt individinriktade insatser. Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som bor och vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver.

Specialavdelningen är den avdelning inom Socialnämnden som har ansvar för att *ungdomar 13 - 20 år* och deras föräldrar samt *vuxna missbrukare* och deras anhöriga få den hjälpen. De individinriktade insatser som rör specialavdelningens verksamhet är framförallt reglerade i Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om vård av unga (LVU) och Lagen om vård av vuxna missbrukare i vissa fall (LVM). Insatserna riktas främst till ungdomar som visat tecken till att utvecklas ogynnsamt eller befinner sig i riskzon för sådan utveckling, mot olika grupper av högkonsumenter samt till dem som redan utvecklat ett drogeroende och/eller kriminellt beteende.

3. Mål och måluppfyllelse

3.1 Socialnämndens inriktningsmål 2004

De politiskt fastställda inriktningsmålen för Socialnämndens insatser för ungdomar och vuxna missbrukare anger Specialavdelningens verksamhetsinriktning:

- ? Vårdinsatserna skall genomföras på hemmaplan om detta är mest kostnadseffektivt.
- ? Barnperspektivet skall beaktas i alla beslut.
- ? Nätverksperspektivet skall genomsyra allt arbete.

Avdelningens arbete präglas av hög ambitionsnivå av att försöka uppfylla både vad bestämmelserna i lagen anger samt vad de politiska inriktningsmålen anger.

I verksamhetsberättelsens fortsatta redovisning framgår att avdelningens olika enheter och avdelningsgemensamma resurser arbetar i enlighet med inriktningsmålen.

3.2 Socialnämndens resultatmål 2004

Nämndens resultatmål kräver en omfattande redovisning som särredovisas. Nedan redovisas en sammanfattning av måluppfyllelsen.

- ? Vid nyplaceringar av ungdomar i familjehem skall antalet släktingsplaceringar öka.

Både antalet och andelen släktingsplaceringar var något större under 2004 än 2003. Under 2003 placerades 6 ungdomar i familjehem varav 2 ungdomar i släktingshem och 2004 placerades 10 ungdomar varav 4 i släktingshem. Antalet ökade med två ungdomar.
Målet är uppfyllt.

- ? Minst 30 % av externt placerade vuxna missbrukare skall ett år efter avslutad placering vara stabilt drogfria.

Som definition på ”stabilt drogfri” använder avdelningen begreppen ”vidmakthållande” och ”avslutade”. Vidmakthållande är en av faserna i en förändringsprocess av fem faser enligt en vedertagen modell av Prochaska/DiClemente. Dessa faser är väl kända inom missbrukarvården och används vid individuell utredning, behandling och uppföljning. Under 2003 var 41 personer placerade vid extern institution. Av dem skrevs 32 personer ut under 2003. 34 % var stabilt drogfria ett år efter avslutad behandling.

Målet är uppfyllt.

- ? Andelen personer i öppenvårdsprogram på hemmaplan ska öka.

Öppenvårdsprogrammen utvecklas ständigt och nya tillkommer. Den öppenvård som vi räknar som program är följande; Steget, Tonårsgrupperna, Ungdomstjänst, Elektronikåtervinnarna, Måsenprogrammet, Återfallsprevention och Motivationskurs för unga narkomaner. Under 2003 deltog 73 personer i öppenvårdsprogram och 2004 ingick 84 personer i någon form av öppenvårdsprogram, en ökning med 11 personer (motsvarande en skillnad på tre procentenheter av respektive års samtliga aktuella).

Målet är uppfyllt.

- ? Strukturerad verksamhet för ungdomar i riskzon skall utvecklas i samarbete mellan skolan och socialförvaltningen. Samarbetet skall även innefatta BUP (barn- och ungdomspsykiatri).

Samarbetsmöten tillsammans med Barn- och utbildningsförvaltningen, IFO samt BUP har planerats och genomförts. Från och med 1 januari 2005 är Mobila Teamet permanent och utökats med en specialpedagog anställd av skolan. Målgruppen har utökats till att omfatta barn i åldrarna 10 - 16 år. BUP:s medverkan består i konsultation till teamet. Samarbetet kommer att fortsätta under 2005 för att planera ytterligare samverkansformer.

Målet är uppfyllt.

4. Kvalitet och kunskapsutveckling

4.1 Klagomålshantering

Avdelningen införde klagomålshantering från och med 1 januari 2001. Under 2004 kom 7 klagomål till avdelningen, varav två avsåg Tyresömottagningen och två Källan. Berörda klagomål sändes vidare till dessa enheter. Av de tre klagomål som riktades mot Specialavdelningen avsåg två avdelningens insatser och ett avsåg informationens till-

gänglighet. Därtill tar Behandlingsenheten Steget systematiskt emot ungdomarnas synpunkter vid terminsutvärderingar. Under året lämnade därvid 7 ungdomar synpunkter, som också påverkade den dagliga verksamheten vid Steget.

4.2 Lokal uppföljning och forskning

Enligt Socialstyrelsen ska kunskapsbildningen och det kontinuerliga lärandet ges en starkare ställning än idag inom socialtjänsten.

Under året har Specialavdelningen samt Individ och familjeomsorgsavdelningen fortsatt samverka med Ersta Sköndal Högskola. Samverkan syftar till att stödja kunskapsbaseringen av kommunens praktiska sociala arbete, lokala utvärderingar och undersökningar, vidare att stödja kunskapsbaseringen och förankringen av högskolans utbildning i det praktiska sociala arbetet samt att stödja forskningens användbarhet för det sociala arbetet och utbildningen. Samverkan startade 1 oktober 2003 och är reglerad i avtal där kommunens respektive högskolans åtaganden förtecknats. Avtalet förlängs årsvis och avser nu år 2005. Samarbete sker även med andra forskningsinstitutioner. Specialavdelningen arbetar systematiskt efter avdelningens långsiktiga Plan för lokal uppföljning och forskning som samtliga arbetsgrupper är delaktiga i. Beträffande unga lagöverträdare och ungdomars utsatthet samarbetar avdelningen därtill med Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet.

4.3 Kompetens, utbildning och handledning

Utbildningsbehoven under de närmaste åren avser nätverksarbete och systemiskt tänkande samt kognitiva arbetsmetoder vid utredning, motivation och behandling, vidare användande av forskningsbaserad kunskap. Förutom personalens deltagande i externa utbildningar anordnas interna seminarier. Under året hölls seminarier i narrativ terapi (berättande terapi) för nyanställd personal. Förra årets seminarier om missbrukskunskap avslutades under 2004.

5. Organisation och personal

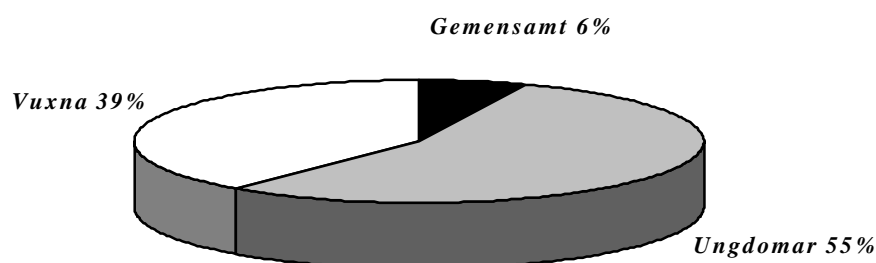
Specialavdelningen är en självständig avdelning inom Socialförvaltningen (se organisationsplan - bilaga). Avdelningens samverkansparter är redovisade i organisationsplanen eftersom avdelningen konkret samverkar med dessa myndigheter och organisationer.

Avdelningschefen är direkt underställd förvaltningschefen och ingår i Socialförvaltningens ledningsgrupp. Avdelningschefen är också förvaltningens representant i det lokala Brottsförebyggande rådet. Som avdelningsgemensam resurs ligger psykologotjänsten. I tjänsten ingår att initiera behandlingsmetoder och aktivt delta i utvecklingsarbetet för hela avdelningen. Även utredartjänsten ligger centralt för verksamhetsövergripande arbete med uppföljning/utvärdering och utveckling av kvalitetsarbete i alla personalgrupper.

6. Ekonomiskt resultat

Specialavdelningens brutto- och nettobudget för 2004 uppgick till 57,1 respektive 53,9 miljoner kronor samt brutto- och nettokostnaderna till 48,6 respektive 45,9 miljoner. Avdelningens positiva resultat med ett nettoöverskott på 8.019 miljoner kronor beror på den ökade satsningen på kvalitativt öppenvårdsarbete på hemmaplan vilket ger minskade kostnader för externa institutionsplaceringar.

Diagram   **Bruttokostnader (fördelade i procent) 2004**

Gemensamt (2,8 miljoner) omfattar; avdelningsgemensam personal, ADB, städning med mera. **Ungdomar** (27 miljoner) omfattar personal, insatser (öppen- och slutenvård) samt lokaler för ungdomar vid Ungdomsenheten och Behandlingsenheten Steget. **Vuxna** (18,8 miljoner) omfattar personal, insatser (öppen- och slutenvård) samt lokaler för vuxna missbrukare vid Missbruksenheten, Boendeenheten Hästskon, Tyresövägen (inklusive kostnader för några ungdomar som inte särredovisas), Dagbehandlingen Måsen, Elektronikåtervinnarna (inklusive kostnader för några ungdomar som inte särredovisas) samt Källan.

Avdelningens ambition är, i enlighet med gällande lagstiftning och politiska riktlinjer, att klienterna ska erhålla kvalificerat stöd, vård och behandling oavsett om det sker inom den externa institutionsvården eller inom avdelningens öppna vårdformer. Trenden mot ökade placeringskostnader bröts under 2003 och fortsatte under 2004.

7. Verksamheterna

7.1 Psykologisk kompetens

Avdelningens psykolog deltar i Ungdomsenhetens och Missbruksenhetens arbete med psykologisk kompetens samt används ofta som nätverksledare. Förutom psykologbedömningar och psykologiskt behandlingsarbete med individer, par, familjer, samt grupper initierar psykologen nya behandlingsmetoder och har delvis hand om utbildningsfrågor med interna seminarier och handledning inom avdelningen. Tillsammans med metodutvecklaren vid Ungdomsenheten har psykologen under året utarbetat ett kognitivt/systemiskt påverkansprogram för ungdomar som är dömda till Ungdomstjänst inom socialtjänsten.

Här redovisas årets klientinriktade arbete. (För annat arbete se 4.3 Kompetens, utbildning och handledning). Under året gick 14 klienter i individuella samtal, varav 6 avslutades planenligt och 3 utan planering. Totalt genomförde psykologen 157 individuella samtal och ledde 159 nätverksmöten. Några av dessa möten övergick periodvis i längre samtal för föräldrar och anhöriga till ungdomar samt för vuxna missbrukare. Därtill genomfördes 21 samtal som gällde råd och stöd till anhöriga. Tillsammans med avdelningens sjuksköterska ledde psykologen två samtalsgrupper i ”manualbaserad” återfallsprevention med färdighetsträning. Därtill genomförde psykologen påverkansprogrammet med 5 dömda ungdomar under året.

7.2 Ungdomsenheten

7.2.1 Uppdrag och målgrupp

Ungdomsenhetens uppdrag är att utifrån socialtjänstlagens intentioner, arbeta utredande, behandlande och förebyggande med ungdomar och deras familjer.

Ungdomsenheten vänder sig till ungdomar mellan 13-20 år samt till deras föräldrar. Klassificering av Ungdomsenhetens klienter visar att de flesta ungdomarna är aktuella utifrån eget allvarligt beteendeproblem eller riskbeteende. Ungdomar med allvarliga problem är överrepresenterade beträffande brottsliga handlingar, missbruk, skolsvårigheter, psykiska svårigheter med mera samtidigt som många av deras föräldrar har egna svåra psykosociala problem och brister i omhändertagandet av barnet. Men ungdomar med allvarliga beteendeproblem är ingen homogen grupp. Vissa riktar sina problem utåt medan andra riktar dem inåt mot sig själva i varierande svårighetsgrad. I båda grupperna finns ungdomar som har svåra funktionshinder inte minst neuropsykologiska handikapp. Andra ungdomar har inga egna väsentliga problem men behöver olika insatser på grund av problem i familjen. Detsamma gäller några ungdomar vars ena eller båda föräldrar är svårt sjuka eller har avlidit.

7.2.2 Verksamheten under året

Anmälningar samt ungdomars och deras föräldrars ansökningar

Merparten av ungdomarna aktualiseras vid Ungdomsenheten genom någon form av anmälan. Antal aktuella ungdomar har varierat mellan 268 och 347 under de senaste fem åren. Under 2004 minskade antal registrerade ungdomar medan antalet som fick råd och stöd ökade. Även antalet nyaktualiserade ungdomar varierade under femårsperioden, från 191 till 247. Ungdomar anmälda för skolproblem minskade något under år 2003 och 2004 (tabell 1-3 - bilaga).

Besöksstatistik

Besöksstatistiken har ökat markant under 2004 jämförfört med år 2003. Antalet besök vid Ungdomsenheten (i Ungdomsenhetens lokaler och/eller i ungdomarnas hem) mättes till 2672 (2 033 år 2003) och genomförda besök på behandlingshem och i familjehem till 465 (435 år 2003). Antalet uteblivna besök uppgick till 599 (553 år 2003)

Lagen om vård av unga

I Tyresö vårdades 19 ungdomar med stöd av LVU under året. 14 ungdomar vårdades på grund av miljöskäl och placerades i familjehem. Fem ungdomar vårdades på HVB- eller SiS-institutioner. En ungdom omhändertogs omedelbart enligt LVU § 6 och ansökan om vård enligt LVU §§ 1 och 3 gjordes hos länsrätten.

7.2.2.1 Förebyggande arbete enligt SoL kap 3 § 7

Under 2003 startade Ungdomsenheten två förebyggande projekt, Mobila Teamet och Tonårsgruppen. Båda projekten finansieras genom medel från länsstyrelsen. Projekten startade i januari 2003 och beviljades medel under ett år. Efter ansökan om förlängning hos länsstyrelsen beviljades ytterligare medel för hösten 2004. Mobila Teamet består av två socionomer. Tonårsgruppen leds av en socialsekreterare vid Ungdomsgruppen och chefsjukskötaren vid Mini- Maria. Projekten dokumenteras genom minnesanteckningar samt processreferat, vilka ligger till grund för slutrapportering till Länsstyrelsen och Socialnämnden.

Under våren 2004 fattades beslut om att permanenta Tonårsgruppen. Den är nu en del i Ungdomsenhetens ordinarie verksamhet. I november fattades beslut om att Mobila Teamet permanentas som verksamhet. Verksamheten utökas med en tjänst som tillförs från Barn- och utbildningsnämnden. Målgruppen för Mobila teamet utökas under våren 2005 till att omfatta barn från årskurs 4 till och med årskurs 9.

Mobila Teamet

Sedan lång tid tillbaka har Ungdomsenheten ett väl uppbyggt samarbete med högstadieskolorna, gymnasiet, närpolisen, åklagarmyndigheten och fritidsförvaltningen. Tidigare hade varje skola en egen kontaktperson från Ungdomsenheten som regelbundet deltog i möten på respektive skola. Sedan 2003 har kontakterna med högstadieskolorna huvudsakligen skötts av Mobila Teamet.

Mobila Teamets huvudsakliga arbetsuppgifter förebyggande arbete med tonåringar 13-16 år för är att förhindra en ogynnsam utveckling bland unga. Mobila Teamets målgrupp är elever i högstadiet som uppvisar problem i sin skolgång. Arbetet bygger på nära samarbete med elevvården. Arbetet bedrivs familjeinriktat med fokus på att förbättra ungdomens skolgång. Utöver det individ- och familjerelaterade arbetet har Mobila Teamet gett droginformation till föräldrar vars ungdomar går i årskurs 7. Informationen har skett i samarbete med Mini-Maria, närpolis, personal från Barn- och utbildning samt kommunens lokala drogförebyggare. Ytterligare en arbetsuppgift som ingår i Mobila Teamets ansvarsområde är att delta i möten som påkallas av polis i samband med att ungdomar misstänks för att begå brott i gäng. Insatsen kallas ”snabba insatser” och vänder sig till de berörda ungdomarnas föräldrar.

Mobila Teamet har under året arbetat med ett 20-tal ungdomar och familjer. Teamet har medverkat i möten med elevvårdspersonal, mentorer och andra som ungdomen haft kontakt med, till exempel BUP. Mobila Teamet har medverkat vid ett 50-tal elevvårdskonferenser fördelade på kommunen sju högstadieskolor. Droginformationen till föräldrar har givits vid ordinarie föräldramöten under hösten 2004. Skolornas anmälningar till Ungdomsgruppen har minskat avsevärt sedan Mobila Teamet startade.

Tonårsgruppen

Deltagande i Tonårsgruppen erbjuds tonåringar som växer upp i familjer där en eller båda föräldrarna har eller har haft missbruksproblem. Tonåringarna ska ges möjlighet att tala om egna erfarenheter och dela problematiken med andra som har liknande erfarenheter, under ledning av två utbildade gruppleddare. Forskning har visat att barn till missbrukare, i högre utsträckning än andra, riskerar att utveckla eget missbruk varför tonårsgruppen ska ses som en förebyggande insats.

Inför gruppstart har gruppleddarna motiverat ungdomarna att delta. Föräldrarna lämnar sitt godkännande till ungdomarnas deltagande. Flera möten har hållits med ungdomar och föräldrar tillsammans samt ett möte med hela föräldragruppen. Tonårsgruppen träffas en gång per vecka, totalt 20 gånger. Gruppsammansättningen är densamma under samtliga träffar (inget löpande intag) för att gruppdeltagarna ska känna trygghet.

Första gruppen startade med sex ungdomar och pågick under februari till oktober 2003 med uppehåll under sommaren. När gruppen avslutades återstod tre ungdomar. Därefter startade en grupp i november 2003 med fem ungdomar. Denna grupp pågick under våren 2004. Ytterligare en grupp har startat under hösten 2004.

7.2.2.2 Utredande arbete enligt SoL kap 11 § 1

När en ungdom anmäls till Ungdomsenheten genomförs utredning enligt SoL kap 11 § 1. Utredningen sker vanligtvis i öppenvård. Utredningen omfattar samtal med ungdomen, familjen och ibland nätverket. Gäller anmälan misstanke om missbruk lämnar ungdomen parallellt urinprov. Omedelbart omhändertagande och ansökan om LVU handläggs av socialsekreterarna.

Tidigare år har socialsekreterarna på Ungdomsenheten vänt sig till IFOs familjehemsgrupp då en ungdom varit i behov av jourhemsplacering. Beträffande rekrytering av kontaktpersoner och kontaktfamiljer har detta ingått i socialsekreterarnas arbetsuppgifter. Det senare visade sig vara en omöjligt att hinna med som handläggande socialsekreterare. Oftast tvingades Ungdomsenheten köpa kvalificerade kontaktmän via Barn och Ungdomsgruppen i Stockholm. Sedan 1 januari 2004 har Ungdomsenheten fått utökad tjänst genom att en familjehemssekreterare tillsatts på halvtid. Familjehemssekreterarens huvudsakliga arbetsuppgifter är att rekrytera och vägleda jourhem, kontaktpersoner och kontaktfamiljer. Under året har familjehemssekreteraren rekryterat fyra nya jourhem, varav ett hem omvandlats till familjehem och det andra till kontaktfamilj. 17 nya kontaktpersoner har rekryterats varav tre avslutat sina uppdrag och en ännu ej fått uppdrag. Fyra kontaktfamiljer har rekryterats och godkänts.

Under året har Migrationsverket startat ett ungdomsboende för asylsökande ungdomar i kommunen. Detta har medfört ytterligare utredande arbetsuppgifter för Ungdomsenheten. Ungdomsenhetens ska lämna beslut om medgivande till placering för de ungdomar som får plats på ungdomsboendet via Migrationsverket. Ungdomsboendet startade i maj 2004. Under perioden juni-december 2004 fick Ungdomsenheten anmälningar/ansökningar avseende sex ungdomar bosatta på ungdomsboendet varav tre flyttade till annan kommun innan utredningen inleddes. Ansökningarna överflyttades då till dessa kommuner. De tre återstående anmälningarna har avsett medgivande till placering, utredning på grund av misstanke om att en ungdom far illa samt ansökan om kontaktfamilj.

Polisanmälan av misstänkt mindre allvarligt brott av engångskaraktär

Vid inkomna snatterianmälningar har Ungdomsenheten under flera år tillämpat en förenklad handlägningsrutin. Detta har inneburit att de ungdomar som inte är kända vid Ungdomsenheten av annan orsak, endast fått ett informationsbrev om att anmälan inkommit. Familjerna har erbjudits samtal om de så önskat. Polisen tillämpade samma rutin avseende ungdomar som är under 15 år, d v s icke straffmyndiga. I samarbete med närpolisen beslöt Ungdomsenheten i april 2004 att kalla samtliga unga snattare samt deras föräldrar till ett gemensamt samtal. Samtalet sker på närpolisstationen och polisen ansvarar för att kalla ungdomar och föräldrar till samtalen. En representant från Ungdomsenheten medverkar i samtalen. Under perioden april-december 2004 hölls samtal med 17 ungdomar och deras föräldrar. Samtliga kallade har kommit och av de 17 ungdomar som deltagit har två ungdomar bedömts behöva ytterligare stöd från Ungdomsenheten. 14 ungdomar var under 15 år, d v s icke straffmyndiga. De tre straffmyndiga ungdomarna meddelades åtalsunderlåtelse av åklagare. Samtalen har fallit väl ut och uppskattats av föräldrarna. Närpolisen och Ungdomsenheten har beslutat att fortsätta samtalen i dess nuvarande form under år 2005.

7.2.2.3 Öppenvård

Med öppenvård avser Ungdomsenheten långvariga och regelbundna kontakter med ungdomar och familjer. Det gäller de flesta av dem som aktualiseras på Ungdomsenheten. Hos dessa familjer är problematiken ofta mångfasetterad. Den öppenvård som Ungdomsenheten erbjuder är rådgivande samtal med ungdomar och föräldrar, utred-

ningssamtal, enskilda samtal med ungdomen, familjesamtal, nätverksmöten, psykologsamtal, drogkontroll genom urinanalys, ungdomstjänst och påverkansprogram samt medling för unga lagöverträdare, vidare kontaktperson/kontaktfamilj och stödboende vid Tyresövägen (se 7.5 Boende Tyresövägen).

De flesta ungdomar och familjer behöver en kombination av ovanstående insatser. Ungdomsenheten har också möjlighet att erbjuda strukturerad daglig verksamhet för vissa ungdomar vid Behandlingsenheten Steget och Elektronikåtervinnarna.

7.2.2.4 Unga lagöverträdare, Ungdomstjänst och medling

År 1999 gjordes vissa förändringar i påföljdssystemet för unga lagöverträdare för att förstärka och förtydliga påföljden; överlämnande till vård inom socialtjänsten. Straffrättsprinciperna förutsägbarhet, proportionalitet och konsekvens skulle bättre tillgodoses och tilläggsåtgärden ungdomstjänst infördes. Sedan påföljden infördes har Ungdomsenheten inte helt kunnat uppfylla kravet på att tillhandahålla arbetsplatser för unga dömda till ungdomstjänst. Den främsta orsaken till detta har varit att det inom ordinarie handläggartjänst inte funnits utrymme för denna arbetsuppgift. Under år 2003 projektanställes en metodutvecklare med syfte att utveckla metoder för unga lagöverträdare, ungdomstjänst och medling. Under 2004 omvandlades projektet till en ordinarie verksamhet inom Ungdomsenheten.

Under året har totalt 10 ungdomar, nio pojkar och en flicka, dömts till ungdomstjänst. En av dem avbröt ungdomstjänsten och återrapporterats till åklagarmyndigheten. Platser för ungdomstjänst har kunnat tillgodoses samtliga dömda. Anlitade arbetsplatser har funnits vid frivilliga organisationer.

Unga lagöverträdare och Ungdomstjänst

Modellen i Tyresö bygger på tre hörnstenar

1) Referensgrupp.

Referensgruppens sammansättning består av jurister, socialsekreterare, ledande politiker, representant från frivillig organisation och närpolis. Tanken med att inrätta en referensgrupp är att ständigt hålla diskussionen levande om vårdens innehåll och varaktighet.

2) Oavlönat arbete/medverkan i en frivillig organisation

En arbetsinsats bör genomföras inom en kommunal verksamhet och/eller i en mer samhällsinriktad verksamhet, där ungdomen får möjlighet att ta del av andra människors livsvillkor och få ökad förståelse för detta. Tiden då ungdomen ska utföra oavlönat arbete, bestäms till lägst 20 och högst 100 timmar, beroende på brottets värde.

3) Påverkansprogram

Ett påverkansprogram ingår som en del av påföljden. Påverkansprogrammet är ett strukturerat samtalsbaserat program omfattande sex träffar. Innehållet i samtalen fokuseras på det kriminella beteendet. Programmet bygger på ett systemteoretiskt arbetssätt, vilket innebär att även ungdomens nätverk får stor betydelse i påverkansprogrammet.

Medling

Den 1 juli 2002 ändrades förutsättningarna för medlingsverksamhet genom lagstiftning om medling med anledning av brott (2002:445). I Tyresö finns en medlingsgrupp bestående av tre representanter. Två socialsekreterare från Ungdomsenheten ingår. Medling innebär att gärningsman och brottsoffer träffas för att tala om det som hänt. Medlaren leder samtalet och ser till att en eventuell gottgörelse eller överenskommelsen fullföljs. Innan medlingen har medlaren i de flesta fall haft församtal med både gärningsman och brottsoffer. År 2004 genomfördes ingen medling i egentlig bemärkelse. Skälet var att brottsoffren inte ville medverka i medlingen. Medlingsgruppen har tillfrågat ett 20 tal brottsoffer och gärningsmän om de önskat medling. Flera gärningsmän har ställt sig positiva till detta, medan brottsoffren tackat nej. Medlingsgruppen har genomfört flera samtal med brottsoffer samt medverkat till en gottgörelse mellan gärningsmän och brottsoffer. Gottgörelsen innebar att gärningsmännen betalade för den fönsterruta som de skadat för brottsoffret.

7.2.2.5 Ungdomar med missbruksproblem

I samarbete med handläggarna vid Ungdomsenheten har chefssjukskötaren vid Mini-Maria samtalat med ungdomar och deras familjer samt svarat för urinprovstagning för ungdomar, som anmälts missbruka eller misstänkts missbruka alkohol eller andra droger. Vidare har chefssjukskötaren haft möjlighet att ge råd och upplysning till framför allt föräldrar, utan att anmälan gjorts till Ungdomsenheten. Mini-Marias läkare har informerat ungdomar och föräldrar om drogers inverkan samt träffat ungdomar för bedömning av deras fysiska och psykiska hälsotillstånd vid konstaterat missbruk. I vissa fall har bedömningarna resulterat i ordination av läkemedel. Läkaren har också genomfört undersökningar för läkarintyg, bland annat i samband med institutionsplacering.

Under 2004 har Ungdomsenheten och Mini Maria utarbetat former för att stärka samarbetet kring unga med missbruksproblem. Detta har skett genom att personalen från Mini Maria och Ungdomsenheten träffats regelbundet. Syftet med träffarna har varit att samordna arbetet kring enskilda ungdomar med drogproblem samt att metodutveckla arbetet för målgruppen. Avdelningens psykolog har även utformat en screeningsmanual som kan användas i arbetet för att upptäcka missbruk bland unga.

Under året hade Mini-Maria kontakt med 93 ungdomar, varav 59 pojkar och 34 flickor. Ungdomarna stod för 637 besök (419 av pojkar och 218 av flickor). De flesta aktualiseras via Ungdomsenheten som också samarbetar kring ungdomarna. Ett fåtal ungdomar hade endast kontakt med Mini-Maria.

7.3 Behandlingsenheten Steget

Behandlingsenheten Steget startade sin verksamhet i februari 2003. I augusti 2004 utökade Steget lokalytan för att kunna ta emot fler ungdomar.

7.3.1 Uppdrag och målgrupp

Behandlingsenheten Steget har uppdragen att på sikt minska kostnaderna för institutionsvård, förhindra social utslagning, missbruk och kriminalitet samt genom behandling i hemmiljön öka ungdomarnas och deras familjers livskvalitet. Målgruppen omfattar ungdomar i åldern 13-18 år (aktuella hos Ungdomsenheten) med skiftande, svår social problematik för vilka ungdomsenhetens insatser inte är tillräckliga. Daglig strukturerad vård, behandling och skola krävs. Behandlingsenheten ska ha kontinuerligt intag och erbjuda behandling dagtid för ungdomar både med stöd av SoL och LVU.

7.3.2 Verksamheten under året

Inskrivna ungdomar

Fram till augusti 2004 var nio ungdomar inskrivna vid behandlingsenheten. I september skrevs tre av dem ut i linje med sin behandlingsplan. Under hösten 2004 skrevs fyra nya ungdomar in. Av samtliga ungdomar placerades en vid behandlingsenheten med stöd av LVU. Två ungdomar bodde i familjehem och en ungdom var placerad i jourfamilj för en kortare period.

Miljöterapeutiskt arbete och behandling

Vid Steget har det miljöterapeutiska perspektivet (träning av sociala färdigheter) präglat arbetet. Genom en tydlig struktur med aktiviteter som planerats genomförts och utvärderats har ungdomarnas färdigheter tränats både individuellt och i grupp. All behandling har också utgått från de behandlingsplaner som upprättats för varje ungdom och dess familj. Utifrån behandlingsplanerna har sedan kontinuerliga familjesamtal, nätverksmöten och enskilda samtal hållits med ungdomen tillsammans med kontaktpersonen samt uppföljande samtal med ungdomsenhetens placerande handläggare. Under året har Steget haft kontinuerlig konsultation av BUP (barn och ungdomspsykiatri) samt samarbete kring flera ungdomar. I de fall drogmissbruk förekommit eller misstänkts har Steget samarbetat med Mini-Maria.

Undervisning/Praktik

Undervisningen bedrevs främst i ämnena engelska, matematik, svenska, hemkunskap, träslöjd och bild utifrån individuella planeringar för varje elev (åtgärdsprogram). Betyg utdelades till de elever som uppfyllde målen. En kontinuerlig dialog har förts mellan specialpedagog, lärare, elever, föräldrar samt behandlare för att följa upp åtgärdsprogrammen. Kontinuerliga samarbetsmöten har hållits med ansvariga rektorer vid Nyboda skola och Tyresö gymnasium för att utforma samarbetet kring behandlingsenhetens ungdomar.

7.4 Elektronikåtervinnarna

7.4.1 Uppdrag och målgrupp

Elektronikåtervinnarna erbjuder personer med social problematik, i åldern från 18 år, arbetsträning kombinerad med Specialavdelningens öppenvård i form av samtal, individuell planering och drogprevention. Deltagarna ges ett alternativ till droger och asociala handlingar under dagtid. Arbetet består av demontering och källsortering av elektronik. Därtill erbjuds deltagarna aktiviteter utanför arbetsplatsen.

7.4.2 Verksamheten under året

Samtliga personer som placerades vid Elektronikåtervinnarna under året aktualiserades genom Ungdoms- eller Missbruksgruppen. För samtliga upprättades individuella handlingsplaner. Något produktionskrav finns inte längre vilket ger utökad utrymme för de individuella stöd- och behandlingsinriktade insatserna vid verksamheten som deltagarna behöver.

Vid Elektronikåtervinnarna finns 6 platser. Samtliga platser var upptagna nästan hela året, därav 4 ungdomar. En av ungdomarna fortsatte arbetsträna över årsskiftet. Vid verksamheten fanns sju personer som var äldre än 20 år. Fyra fanns kvar vid årsskiftet. Närvaron för hela gruppen var igenomsnitt 74 procent, men varierade väsentligt mellan individerna. Några saknade frånvaro medan andra var svåra att överhuvudtaget motivera till ett deltagande.

Under året tog Elektronikåtervinnarna emot 14700 kg kasserad elektronik och demonterade 18150 kg. Den mesta elektroniken kom från skolor och företag medan en mindre andel kom från privatpersoner som själva sökte upp verksamheten. Elektronikåtervinnarna levererade 1820 kg skrot (koppar, aluminium och kabel) till Svanljungs skrot i Bandhagen, 2310 kg kretskort till Skrotcentralen i Uppsala. Ragnsells hämtade 7120 kg blandskrot.

7.5 Missbruksenheten

7.5.1 Uppdrag och målgrupp

Enligt intentionerna i socialtjänstlagen ska socialtjänsten arbeta förebyggande, uppsökande och behandlande. Missbruksgruppen riktar sig till vuxna missbrukare från 20 år och uppåt. I viss mån kan även anhöriga till missbrukare erhålla rådgivning och stöd.

7.5.2 Verksamheten under året

De registrerade missbrukarna var i huvudsak personer med mångfacetterad problematik varav vissa var svårt psykiskt störda. Under året var 275 personer aktuella (registrerade, eller råd och stöd) vid Missbruksenheten (tabell 6 – bilaga).

Ansökningar och anmälningar samt begärda körkortsyttanden

Under året inkom sammanlagt 321 ansökningar (inte personer), anmälningar och begäran om körkortsyttanden till Missbruksenheten. Det är en minskning jämfört med förra året då antalet var stort med 346 anmälningar/ansökningar. Polisen står för majoriteten av anmälningarna, totalt 140, varav 37 rörde narkotikabrott och 66 LOB (Lagen om omhändertagande av berusade personer) (tabell 8-bilaga).

Besöksstatistik

Antal besök vid Missbruksenheten (exklusive Sköterskemottagningen -tabell 11 - bilaga) samt hembesök uppgick till 3 211 under 2004. Därtill genomfördes 253 institutions-/sjukhusresor et cetera. Motsvarande uppgifter för 2003 var 3 964 respektive 312.

Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

Under 2004 inkom 35 anmälningar enligt LVM. Tillsammans med förra året var de fler än de föregående åren (tabell 8-bilaga). Majoriteten av LVM-anmälningarna kom från polisen (11) och sjukvården (11) (tabell 8 - bilaga).

Under året inleddes 8 LVM-utredningar. Utskottet för Individ- och familjeomsorg ansökte om vård enligt LVM för 2 personer. Länsrätten biföll båda ansökningarna, varav den ena avsåg en person som blivit omedelbart omhändertagen av socialjouren enligt LVM 13 §. Under år 2003 omhändertogs 5 personer med stöd av LVM.

7.5.2.1. Utredande arbete

Förutom LVM-utredningar, ansvarar socialsekreterarna vid Missbruksenheten för utredning enligt SOL 11 kap 1 §. Efter inkomna anmälningar utreds huruvida missbruk av alkohol eller narkotika föreligger, samt vilken form av hjälp som i så fall kan vara lämplig. Missbruksenheten genomför även missbruksutredningar på begäran av familjegruppen då misstanke om missbruk föreligger hos föräldrar till små barn. Dessa utredningar kompletterar familjegruppens utredningar om förhållandena i hemmet. Social-

sekreterarna är också skyldiga att utreda och yttra sig i körkortsärenden till Länsstyrelsens trafikenhet.

7.5.2.2 Öppenvård

Enligt Socialnämndens riktlinjer avseende vård och behandling jämlikt SOL 4 kap 1 § ska bistånd i första hand ges inom öppenvård. Klient och socialsekreterare ska enligt SOL 3 kap 5 §, i samråd, komma fram till hur problemen ser ut och vilka insatser som behövs. Öppenvården är basen i verksamheten. När öppenvårdsinsatser är prövade, alternativt visat sig vara otillräckliga kan en institutionsplacering bli ett nödvändigt alternativ.

Missbruksenheten har under året kunnat erbjuda följande insatser; samtalsbehandling/-stödkontakt hos socialsekreterare, familjesamtal, nätverksmöten, psykologsamtal, mininätverk för personer med psykisk problematik och missbruksproblem, medicinsk kompetens, antabusbehandling och urinanalys, strukturerat öppenvårdsprogram (Måsenprogrammet) samt återfallspreventionskurs.

Utöver detta erbjöds även kompletterande rehabiliterande insatser som kontaktperson, arbetsprövning, boende på; Källan, Tyresövägen, Hästskon eller i övergångslägenhet samt social och ekonomisk planering i samarbete med andra enheter/myndigheter.

Enligt SOL 3 kap 6 § kan socialtjänsten utse en *kontaktperson* som har till uppgift att hjälpa den enskilde i personliga angelägenheter. Under året har sex av de boende på Tyresövägen, samt ytterligare 2 personer erhållit bistånd i form av kontaktperson/-familj.

En förutsättning för utveckling av öppenvården är en tillräcklig bemanning med socialsekreterare. Att bedriva öppenvård är mer personalkrävande än att erbjuda missbrukare institutionsvård. Under året erhöll Missbruksenheten ytterligare en socialsekreterare vilket bland annat har inneburit en rimligare arbetssituation på enheten och utveckling av öppenvårdsinsatser för narkomaner.

Under hösten 2004 startade Missbruksenheten en motivationskurs för främst yngre narkomaner. Syftet med kursen var att fånga in den grupp som enheten annars har minst att erbjuda i form av öppenvård, narkomaner som har en vacklande motivation och som ännu inte är drogfria. För att delta krävs inte drogfrihet, men deltagarna måste kunna medverka och göra de uppgifter som ingår. Metoden är helt manualbaserad och består av 14 sessioner med givna teman som t ex fysiska effekter av narkotika, värderingar, nätverk, problemlösning o s v. Manualen som översatts från engelska bygger på den amerikanska metoden "Motiverande samtal", som är etablerad inom missbruksvården. Det innebär att kursledarna har en ickekonfrontativ roll där summeringar och bekräftelser ska hjälpa kursdeltagarna att komma fram till ett beslut om eventuell förändring av sitt beteende.

Kursen hölls under sju veckor med två kurstillfällen per vecka. Den erbjöds till 8 personer varav 4 tackade ja och fullföljde kursen. Två av dessa har efter avslutad kurs

bedömts vara motiverade och i behov av att gå vidare till behandlingshem, medan de andra två fortsätter i Missbruksenhetens öppenvård. En intern utvärdering av motivationskursen pågår inom Missbruksenheten.

7.5.2.3 Hemlöshet och särskilt boende för missbrukare

Problemen med hemlöshet har ökat markant i Tyresö under de senaste åren. Boendeplatserna på Källan 1 och 2 (se nedan) har varit fullbelagda under året. I mars 2003 startade Boendeenheten Hästskon för psykiskt störda missbrukare. Genom tillkomsten av det nya skyddade boendet minskade behovet av att köpa boendeplatser på externa inackorderingshem.

Skyddat boende för hemlösa missbrukare i Tyresö kommun december 2004

Källan 1:	13 platser
Källan 2:	8 minilägenheter.
Boendeenheten Hästskon:	9 minilägenheter.

Samverkan med Frälsningsarmén (Källan 1 och 2)

På uppdrag av kommunen driver Frälsningsarmén boende för bostadslösa missbrukare, Källan 1 och 2. Inackorderingshemmet, Källan 1, har 13 platser med krav på drogfrihet/nykterhet. För att bo där krävs att den boende har etablerat kontakt vid Missbruksenheten samt har en rehabiliteringsplan. Källan 2 ligger i anslutning till Källan 1 och består av 8 minilägenheter. Källan 2 fungerar som ett trappsteg ut från Källan 1, exempelvis till stödboende på Tyresövägen. För att flytta från Källan 1 till Källan 2 bör nykterheten/drogfriheten vara mer stabil. Man ska även klara av att sköta ekonomi och hushåll. Källans boendeplatser var i slutet av året fullbelagda. Samverkan fungerade tillfredsställande.

Övergångslägenheter

Sedan 1991 har Specialavdelningen samarbetat med bostadsföretagen och bostadsförmedlingen om övergångslägenheter, som är sista steget i boendekedjan. Specialavdelningen hyr lägenheterna av bostadsföretagen och hyr sedan ut dem till klienterna i andra hand. Om boendet fungerar bra kan klienten erhålla förstahandskontrakt. Hyresvärdarna är dock inte så villiga längre att teckna förstahandskontrakt redan efter 1 års boende, kraven på skötsamhet och tillräckliga inkomster har höjts. Under året hyrde Specialavdelningen 5 övergångslägenheter varav ett förstahandskontrakt tecknades. Ingen ny övergångslägenhet erhöles under året.

7.5.2.4 Sysselsättningsfrämjande åtgärder

För att erbjudas arbete eller arbetsträning ska den sökande vara drogfri, utredd av socialsekreterare och inte ha några andra möjligheter att erhålla sysselsättning. Arbetsträningen syftar till att komma in på arbetsmarknaden och används också som ett redskap i behandlingsarbetet. Om arbetsträningen fungerar är en remittering till Arbetsförmedlingen Rehabiliteringen (AF Rehab) en vanlig fortsättning för att komma i åtnjutande av andra eventuella arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom Arbetsmarknadsverket, exem-

pelvis offentligt skyddad anställning (OSA), lönebidragsanställning, yrkesutbildning eller annan planering som görs upp tillsammans med klienten.

Under året deltog 20 personer i olika sysselsättningsfrämjande åtgärder. Av dem erhöll 6 personer någon form av anställning på arbetsmarknaden.

7.5.2.5 Sköterskemottagningen

Uppdrag och målgrupp

Sköterskemottagningen ska bidra till att minska drog- och alkoholmissbruk samt dess följder bland vuxna alkohol- och narkotikamissbrukare (inklusive läkemedelsmissbrukare). Det sker genom förebyggande insatser, rådgivning, stödjande samtal samt medicinsk behandling enligt läkares ordination. Besöken hos sjuksköterskan är kostnadsfria.

Verksamheten under året

Sjuksköterskan har öppen mottagning tre förmiddagar i veckan då personer med missbruksproblem kan komma utan tidsbeställning. Under året besökte 15 -30 patienter den öppna mottagningen per dag. Under 2004 hade sjuksköterskemottagningen totalt 3 309 besök. De huvudsakliga insatserna vid besöken var antabusbehandlingar, nykterhetskontroller, övervakade urinprovstagningar för droganalys och polikliniska avgiftningar (tabell 11 - bilaga).

Sjuksköterskan gör även hembesök i mån av tid samt deltar i övriga verksamheter vid Missbruksgruppen med information om droger, alkohol och dess skadeverkningar samt har tagit emot barngrupper från familjecenter. Avdelningens psykolog har tillsammans med sjuksköterskan ansvarat för Återfallspreventionskurserna under året.

7.5.2.6 Samverkan med primärvården

En läkare från Trollbäckens vårdcentral fungerar som socialläkare vid Missbruksenheten en dag i veckan. Läkaren gör hälsokontroller, ordinerar antabus och andra medicinska behandlingar. Läkaren fungerar som konsult till sjuksköterskan vid till exempel inledning av poliklinisk avgiftning. Vidare genomför läkaren körkortutredningar (i begränsad omfattning) avseende personer med missbruksproblematik som förlorat men vill återfå körkortstillståndet. Landstinget debiterar läkarbesöken med ordinarie patientavgift. Under de senaste fem åren (2000-2004) har läkarmottagningen haft besök av 80 - 112 patienter per år. Under 2004 tog läkaren emot 80 patienter med totalt 175 besök, majoriteten av patienterna var alkoholmissbrukare.

7.5.2.7 Samverkan med beroendevården

Stockholms läns landsting och länets kommuner antog 1998 ett policydokument för samverkan mellan missbrukar- och beroendevården. Syftet är att forma och stärka konkret samverkan på lokal nivå med särskild inriktning på de tyngre missbrukarna. I november 2001 lokaliserade landstingets beroendevård en sjuksköterska på heltid och en specialistläkare på halvtid till Tyresö (Tyresömottagningen) som ska vara ett komp-

lement till och fungera i nära samverkan med den kommunala missbruksvården enligt policydokumentet.

Tyresömottagningen hade totalt 2 819 besök varav 313 till läkare, 2 501 till sjuksköterska och 5 till beroendevårdens psykologkonsult. Av samtliga missbrukare som var aktuella vid Missbruksenheten under året hade 78 personer även kontakt med Tyresömottagningen. Framförallt har Missbruksenheten remitterat narkotikamissbrukare till beroendevården. Jämfört med alkoholmissbrukarna har narkomanerna ofta mer komplexa problem. Parallellt med drogproblemen förekommer i större omfattning andra svårigheter (sociala -, psykiska -, neuropsykiatriska svårigheter och kriminalitet). Samverkan med Tyresömottagningen har utvecklats positivt under året.

7.5.2.8 Samverkan med psykiatrin

Målgrupp och ansvarsfördelning mellan huvudmän

Under året var cirka 35-40 missbrukare med svår psykisk störning aktuella vid Missbruksenheten. Samverkan mellan vårdgivarna är en förutsättning för att kunna arbeta rehabiliterande. Psykiatriska mottagningen och socialtjänsten har ett gemensamt ansvar för personer med dubbeldiagnos.

Konsultationsmöten och dubbeldiagnosteam

Samverkan mellan psykiatrin och socialtjänsten i Tyresö sker genom konsultationsmöten och ett dubbeldiagnosteam (DD-team). Konsultationen består av att en psykiater från psykiatriska mottagningen och socialsekreterarna från Missbruksenheten träffas en gång i månaden. Syftet är att bistå varandra i bedömningsfrågor och att erbjuda adekvat hjälp till personen i fråga. Härigenom kan psykiatern träffa socialtjänstens klient hos socialsekreteraren och vice versa. Det kan underlätta för klienten/-patienten att ta emot hjälp även från den andra vårdgivaren.

DD-teamet träffas en gång i månaden. Det består av fasta representanter från psykiatrin, socialtjänsten och personal från Boendeenheten Hästskon. Under senare delen av året har även Tyresömottagningens sjuksköterska ingått i DD-teamet. Teamets uppgifter är att vara en lokal samverkansgrupp vad gäller dubbeldiagnoser, sammanföra kompetenser kring missbruk och psykiatri, förhindra att klienter/patienter "faller mellan stolarna" samt att bilda och följa upp mininätverk.

Socialtjänsten, psykiatrin och personal från Boendeenheten Hästskon har under året haft gemensam handledning en gång i månaden avseende arbetet med de psykiskt störda missbrukarna. Kostnaderna har delats mellan huvudmännen.

Mininätverk

Patienter/klienter med dubbeldiagnos ska, om så är möjligt, tilldelas ett mininätverk bestående av representanter från de olika vårdgivarna och eventuellt anhöriga. Nätverket ska tillsammans med den aktuella personen komma överens om en vårdplan. I varje ärende utses en samordnare som ska följa individen och ha huvudansvaret för att vårdplanen följs. I december 2004 fanns 23 fungerande mininätverk.

7.6 Dagbehandling Måsen

7.6.1 Uppdrag och målgrupp

Verksamheten vänder sig till vuxna alkohol- och drogberoende personer som bedöms klara av en öppenvårdsbehandling på hemmaplan, som alternativ till institutionsplacering.

7.6.2 Verksamheten under året

Måsens verksamheter var öppna under hela året. Verksamhetens personal och en handläggare från avdelningen har hållit en tredagars utbildning om anhörigbehandling. Första mars utökades personalen. En behandlingsassistent anställdes vid verksamheten.

7.6.2.1 Måsenprogrammet

Platsantalet vid Måsenprogrammet fastställdes till 8 platser. Under året var 21 klienter inskrivna och 17 klienter skrevs ut. Tre av de utskrivna klienterna påbörjade en eftervårdsbehandling på kvällstid i Måsens lokaler.

Verksamheten arbetar för att klienter som deltar i programmet ska kunna utöka sin kunskap om beroende och använda olika verktyg för att tillfriskna enligt 12-steps modellen. Vidare arbetar verksamheten för att skapa en stöttande gemenskap bland deltagarna. Programmet är schemalagt och omfattar 5 förmiddagar per vecka. Programmet består av morgonmöten, lektioner/föreläsningar, tema/samtalsgrupp, AA/NA möten på olika platser, husmöten. Matlagning, utflykter och studiebesök med social färdighetsträning är viktiga aktiviteter för att skapa fungerande relationer till anhöriga och andra viktiga personer i klienternas nätverk. En diakon från Svenska kyrkan svarade för en samtalsgrupp om existentiella frågor. Informationsdagar för anhöriga genomförs med inbjudna föreläsare.

7.6.2.2 Övriga aktiviteter

Måsens genomförde en sommarresa för alkohol- och drogberoende personer samt deras anhöriga till Länkarnas semesterhem Hönö.

7.7 Boendeenheten Hästskon

Hästskon är ett skyddat boende med nio platser. Verksamheten öppnade 1 mars 2003. Personalen är schemalagd dagtid, kvällar och helger. Bevakningsassistans utövar tillsyn nattetid samt larmas övrig tid vid behov.

7.7.1 Uppdrag och målgrupp

Boendet avser vuxna män och kvinnor med svåra psykiska funktionshinder och samtidig beroendeproblematik. Verksamheten ska tillhandahålla ett varaktigt och tryggt boende med tillsyn och omvårdnad efter den enskildes behov samt stödja och motivera de boende till att aktivt medverka till sin behandling/vård och delta i olika aktiviteter.

7.7.2 Verksamheten under året

Under året har 11 personer bott på Hästskon, varav sex personer hela året, en person sex månader, tre personer en-tre månader och en person har provbott sammanlagt fyra veckor. Två personer har avhysts på grund av missbruk, hot och skadegörelse. En person har varit utskrivna under två månader.

Ingen av de boende har vårdats enligt LVM eller LPT under året. Men en boende har varit inlagd på avgiftningsavdelning 11 gånger och på psykiatrisk avdelning sju gånger. Två boende har varit inlagda för avgiftning 3 gånger. Fyra boende har varit inlagda för avgiftning en gång. Två boende har varit inlagda på psykiatrisk avdelning en gång. Endast tre boende har vårdats helt i öppna former. De har inte varit inläggande någon dag under året.

Tiden för avgiftning respektive inläggning på psykiatrisk avdelning är i de flesta fall mycket kort, vilket får till följd att de boende ofta är i psykiskt dåligt skick när de kommer hem. Det ökar i sin tur risken för nya återfall i missbruk och/eller försämrad psykisk hälsa. Bevakningsassistans har tillkallats åtta gånger dagtid för ingripanden.

Alla boende försörjer sig genom pension/sjukbidrag. Ingen har regelbunden sysselsättning utanför boendet, två personer har provat på, men avbrutit. Samtliga boende deltar i varierande omfattning i skötsel av boendet och gemensam matlagning. Kortare utflykter, musei- och biobesök m.m. görs varje vecka. En fyradagarsresa med samtliga boende gjordes i augusti till Bullerön i Stockholms skärgård.

Samtliga boende har behandlingskontakter med Öppenpsykiatri och Missbrukenheten. Härav bildas ”mininätverk” som utgör basen i behandlingen. De är en förutsättning för att de boende ska få erforderlig vård.

Personalen har utökats med två personer på deltid (motsvarande 1,25 heltidsanställning). Behovet av vikarier har minskat, men kvarstår till viss del för att täcka upp vid ensamarbete. Kompetensutvecklingen har under året utgjorts av internutbildning, olika seminarier samt deltagande i två handledningsgrupper.

7.8 Boende Tyresövägen

Boendet på "Tyresövägen" (gatuadress Maria Sofias väg) omfattar stödboende för vuxna och ungdomar. Boendet för vuxna har funnits sedan 1988 och för ungdomar sedan 2000. Specialavdelningen förfogar över 17 lägenheter. Tyresö Bostäder är hyresvärd. Elva lägenheter är fördelade till vuxna (varav en för par) och fyra lägenheter till ungdomar. Därtill finns en personalbostad för vuxna. Samtliga boende har tillgång till en gemensam samlingslokal. Bemanningen för vuxna består av 0,25% enhetschef och en kontaktperson, bemanningen för unga av 0,1 socialsekreterare och en kontaktperson.

7.8.1 Uppdrag och målgrupp

Vuxna: De boende är bostadslösa vuxna män och kvinnor med beroendeproblematik. De ska arbeta eller delta i meningsfull sysselsättning på dagtid. De ska även ha vilja och förmåga till ett i huvudsak nyktert och drogfritt liv. Verksamheten ska främja möjligheten till ett framtida självständigt boende (som en del i boendekedjan) och erbjuda stöd och kontroll till dem som ännu inte klarar eget boende.

Ungdomar: Ungdomarna (17-20 år) har en psykosocial problematik som omöjliggör att de bor kvar i föräldrahemmet. Ungdomarna får inte ha missbruksproblem. De ska ha daglig sysselsättning, skola eller arbete. Verksamheten syftar till att stödja ungdomarna i boendet och stödja dem i att fullfölja studier eller arbete. Den unge ska även stödjas till att i framtiden klara av ett eget boende.

7.8.2 Verksamheten under året

Vuxna: Under året bodde 15 vuxna på Tyresövägen (två kvinnor och 13 män). Fyra personer flyttade in och fyra flyttade ut. Av dem som flyttade ut blev en avhyst och tre flyttade vidare till eget boende. Ingen flyttade till övergångslägenhet.

Samtliga boende har individuella behandlingsplaner. Några väntar på övergångslägenheter. Andra behöver långvarig behandling och långvarigt stöd innan de känner sig redo för ett helt självständigt boende. Några klarar inte av att bo kvar på Tyresövägen. De erbjuds köplats till boende på Källan, eller annan insats. Handläggarna vid Missbruksenheten ansvarar för de boendes behandlingsplanering. Vid behov tar de även aktiv del i tillsynen. En handläggare har under året deltagit i tillsynen varannan tisdagskväll.

Ungdomar: Året inleddes med tre boende i de fyra lägenheterna, två pojkar och en flicka. Under året flyttade två pojkar ut till eget boende respektive långresa. En flicka och en pojke flyttade in.

Ungdomarna har individuella behandlingsplaner. Verksamheten stötts av ungdomarnas respektive handläggare vid Ungdomsenheten samt eventuell kontakt vid Ekonomigruppen (upp till 25).